

V drugem delu, Cilji projekta in raziskovalna vprašanja, je predstavljen metodološki aparat raziskave.

Četrty del knjige, z naslovom Rezultati in interpretacija, je najboljšežnejši. V njem so prikazani in interpretirani podatki, dobljeni pri anketah 1139 strokovnih delavcev in učiteljev, 277 učencev z učnimi težavami ter prav toliko njihovih staršev, nanašajo pa se na tele vsebine: opredelitev, zastopanost in odkrivanje učencev z učnimi težavami, področja socialne vključenosti, oblike podpore in pomoči pri pouku, individualne in skupinske oblike pomoči ter njihova uspešnost, ovire in težave pri delu z učenci z učnimi težavami, projekti pomoči ter pomen politike šole.

V petem delu z naslovom Sklepne misli in predlogi so prikazani tako izsledki raziskave kot predlogi za nadaljnje delo z učenci z učnimi težavami na naslednjih nivojih: v razredu, izboljšanje učinkovitosti na ravni šole, pomen timskega dela in sodelovanja učiteljev in strokovnih sodelavcev, sodelovanje šole s starši, sistemski ukrepi z izobraževanjem in strokovnim izpopolnjevanjem učiteljev vred ter razvojnim in raziskovalnim delom na področju učnih težav.

Knjiga je namenjena učiteljem, šolskim svetovalnim delavcem, specialnim pedagogom, staršem ter študentom z namenom, razvijati in ohranjati dobro prakso pri delu z učenci z učnimi težavami.

Tanja Šulak

Aleš GABRIČ: Šolska reforma 1953–1963. Ljubljana, Inštitut za novejšo zgodovino, 2006.

Kot tretja knjiga v novi zbirki Inštituta za novejšo zgodovino Razpoznavanja/Recognitiones je konec leta 2006 izšla monografija o šolski reformi, delo inštitutskega raziskovalca in docenta na Fakulteti za družbene vede dr. Aleša Gabriča. V času, ko smo z devetletko reformirali osnovno šolo, ko prenavljamo srednje šolstvo in maturo ter nam bolonjska reforma spreminja univerzo, novele k šolski zakonodaji pa burijo duhove, je branje o šolski reformi sodobno in aktualno. Ker je zgodovina šolstva pravzaprav zgodovina stalnih reform, bi lahko pol stoletja stara izkušnja rabila novim snovalcem šolstva za primerjavo, zglede in spodbude in opozorila pred napakami, a verjetno bo rabila le za zgodovinske vzporednice. Tega se zaveda tudi avtor v (varljivem?) upanju, »da tudi današnji čas potrebuje spoznanja zgodovinopisja«. Zato je prav, da tudi med vprašanji sodobne pedagogike opozorimo na stara, a hkrati sodobna vprašanja šolske reforme. Bo kdo od šolskih (proti)reformatorjev tvegala in odprl knjigo za branje v sodobnem kontekstu?

Kot razberemo iz odkritosrčnega uvoda, je delo čakalo na objavo kar nekaj let, kar pa je le koristilo premisleku in preglednosti, saj je desetletje šolske reforme 1953–1963 predstavljeno strnjeno, a z upoštevanjem pogloblitnih vsebin. Štiri razdelki in epilog, ki izrišejo podobo šolske politike v obravnavanem de-

setletju, bi zapisali na kratko. Šolstvo v začetku petdesetih let, priprava (nato pa podoba) novega šolskega sistema in reforma visokega šolstva so vsebinski okvir, v katerem avtor na podlagi literature ter arhivskih virov predstavi pogloblitve probleme, dileme in rešitve reformnega vidika prosvetne politike. Te nam odkrivajo tako članki v Sodobni pedagogiki in Prosvetnem delavcu ter drugod kot predvsem dokumenti republiške vlade, republiških upravnih organov pristojnih za šolstvo (Svet za prosveto in kulturo, Svet za šolstvo) in posebej stranke (ZKS) in njene širše transmisije (SZDL). Avtor s tem večkrat primerja uradna stališča za javnost s pogovori političnih oblastnikov, zaprtimi za javnost, pa tudi položaj slovenskega šolstva v jugoslovanski državi. Šolska reforma je prikazana kot živ proces, sooblikujejo jo živi ljudje, ki nastopajo z imeni, primki in svojimi stališči. Nekoliko sicer moti »modernizacija« izrazja, saj je zaradi poenostavlja kdaj predsednik Sveta za prosveto in kulturo/Sveta za šolstvo kar »šolski minister«, sicer pa avtor vestno predstavi pričevalce tudi z oznako njihovih tedanjih funkcij.

Poleg političnih pogledov spremljamo v knjigi tudi dileme stroke, pri čemer je kdaj razprava med pedagogi precej bolj različna, kot bi pričakovali zaverovani v podobo enoumja preteklosti. V resnici je bilo dogajanje mnogo bolj raznovrstno! In šolstvo je bilo v resnici bistveno manj rdeče od podobe, ki jo je vneto oblikovala takšna politika edine in vladajoče stranke. Če si preberemo po predstavitvi razmer v razdrobljenem osnovnem šolstvu in o zaostajanju strokovnega šolstva med srednjim šolstvom le zanimivi poglavji o šolstvu o očeh pedagogov in tisto o šolstvu v očeh politikov, potem bomo uzrli petdeseta leta kot razgibano obdobje. Čas blejskega kongresa slovenskih pedagogov leta 1950 je predstavljen tudi z možnostjo strokovne kritike posameznih političnih stališč. Ves čas šolske reforme je potekala v medijih živahna razprava o učnih načrtih in programih, tudi takšna, ki je nasprotovala stališčem politične oblasti. A bistvena vprašanja šolske politike so ostala odvisna od stališč vladajoče Komunistične partije. Dvovov ni bilo: šolstvo je in ostane družbenopolitično področje, kot je bil leta 1954 naslov članka v Sodobni pedagogiki. »Šolstvo pa je seveda eno ključnih področij, ki ga nobena monopolna oblast ni pripravljena prepuščati v odločanje nikomur drugemu, kot le sebi,« ugotavlja avtor.

Pri osnovnem šolstvu je reforma reševala vprašanje popolnoma enotne ali delno diferencirane šole, se ukvarjala z vprašanjem izobraževanja učiteljstva in še s čim ter pripeljala leta 1958 do enotne osemletke, ki jo je šele sodobni čas preoblikoval v devetletko. Ob tem so potekale razprave tudi o diferenciaciji pouka, ki je bilo eno od pomembnih pedagoških vprašanj že v petdesetih letih. Zelo sodobno se bere tudi o (že tedanjem) zgledovanju po šolstvu v nordijskih državah, le vprašanje je, kaj od njihovih dobrih zgledov nam je nekdanj (ali pa danes) uspelo prenesti v našo prakso. Poleg večjega pomena strokovnih šol med srednjimi šolami in njihovega statusnega izenačevanja z gimnazijami (te so postale z omejitvijo na višje razrede le štiriletne šole) je novost tega časa šolstvo narodnih manjšin, pri čemer smo lahko z dvojezičnim šolstvom za zgled marsikomu v Evropi, ter izobraževanje odraslih, ki pa kaže Slovence kot neverjetne zamudnike. Visokošolska reforma je pomenila tudi uvedbo višješolskega

in stopenjskega študija ter tudi zametek Univerze v Mariboru; kakšna univerza na Primorskem pa je bila tedaj še preveč utopična. Kot ocenjuje avtor, je bila to največja, najbolj celostna in najtemeljitejša šolska reforma, kar smo jih doživeli Slovenci. Mnenju je težko ugovarjati, saj je reforma zajela šolstvo različnih stopenj vse do višješolskega izobraževanja.

Seveda bi kdo v knjigi lahko iskal širše odgovore na vprašanja o splošnem razvoju šolstva in značilnostih njenih ideoloških vidikov, prav radi bi prebrali še kaj o vplivu reforme na posamezno konkretno šolo. A prav omejitev na zastavljeno temo šolske reforme je avtorju omogočila izris šolske politike v desetletju preoblikovanja šolstva. Kot bi želeli, da bi se avtor pri kakšni temi bolj razgovoril, pa smo po drugi strani zadovoljni, da je tematika zgoščena v razumen obseg. Citirano gradivo in bogata literatura, ki je bila avtorju na voljo v soseščini inštituta: v Slovenskem šolskem muzeju, v Zgodovinskem arhivu in muzeju Univerze v Ljubljani in drugod, pa omogočata, da bralec sodeluje tudi kot raziskovalec katerega od obravnavanih vprašanj. Za vsakogar, ki ga vznemirjajo pedagoška vprašanja, je delo dr. Gabriča s svojo vsebino dovolj zanimivo, z aktualizacijo, za katero skrbi sodobna šolska politika, pa je obravnava šolske reforme pred petimi desetletji tudi dovolj sodobna, da hkrati omogoča kritično branje in razmislek. Le upamo lahko, da bo knjigo o šolski reformi prebiral (in razmišljal ob njej) tudi kdo od šolskih politikov, in ne le kakšen zgodovinar ali pedagog.

Branko Šuštar

Bojana PETRIĆ: Rečnik reforme obrazovanja. Novi Sad, Platoneum, Misao, Pedagoški zavod Vojvodine, 2006.

In kaj nam bo predstavitev neke knjige o šolski reformi, ki je izšla v Srbiji, lahko kdo pomisli, ko pogleda na naslovnici optimistična kratkohlačnika pri spuščanju modela letala in prebere še resen naslov Slovar reforme izobraževanja. A že na zavihku knjige predstavljena evropska študijska pot in bogata mednarodna dejavnost avtorice dr. Bojane Petrić, ki je predavateljica na Univerzi Essex v Veliki Britaniji, nekoliko napovedujeta tudi široko in večplastno vsebino knjige. V njej je okoli teme reforma izobraževanja zbrala avtorica v prvem delu najprej deset temeljnih pojmov, temu pa je dodala še dvanajst intervjujev z ljudmi z mednarodnimi referencami na različnih področjih izobraževanja. Čeprav so posamezni prispevki že izšli med letoma 2003 in 2005 največ v novosadski kulturni reviji *Misao*, pa pri zbranemu gradivu ne gre za kakšno historično antologijo, temveč delo, usmerjeno k sodobnim vprašanjem izobraževanja, ki pravzaprav vznemirjajo tudi nas. Spremembe v vzgoji in izobraževanju so pravzaprav edina stalnica, saj poleg šolskih reform venomer srečujemo tudi večje in manjše spremembe, za katere vedno znova upamo, da izboljšujejo rezultate na tem področju.